

Szerkesztőségi iroda:

Főiac, Csulak-féle ház,
hová a lap szellemi részét
illető közlemények
küldendők.

Kiadó hivatal:

Pollák Mór könyvnyomdája,
hová a hirdetések és
előfizetési pénzek
bérmentesen intézendők.

NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdászati lap.

A háromszéki „Háziipar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkényes tűzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten-
kint kétszer:
csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 frt 50 kr.
Hirdetmények díja:
3 hasábas petit-sorért, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Az új országgyűlés előtt.

Mire e sorok napvilágot látnak, az országgyűlés megkezdli tanácskozásait. Szerencsére, nincs messze tehát az idő, mikor a bizonytalan hírek s az ezeket gyártó s ezeken felépülő igazságok folytan háború, közvélemény ismét lecsillapulhat s megnyugodhatik. Ismét megvan-nak szilárd partjai, s a tisztult láthatár folytán ismét ígérők s a sötét kétségbeesést teljesen elenyésztetők a kilátásai.

Széll Kálmán jeles pénzügyminiszterünk lemondása volt a legelső, mi nyugtalanságba ejtő a kedélyeket. S ez veszedelmes jelenség is volt, kivált azon indokollással, melyet neki a kárörömben felugrott Tisza-ellenzék adott. Fel-lázadt az Andrássy occupatio politikája ellen mondkók, — mert belátta annak a szláv elemet erősítő s így nemzetünkre veszélyes voltát, s annak költségességénél fogva nehezen rendez-kendő pénzügyeinkre végzetes veszélyességét. Ha ez indokok csakugyan valók lennének, akkor Széll elhatározása valóban jogosan ejtett volna nyugtalanságba, mert ha Széll éles esze csakugyan ily horderejűnek ítéli az Andrássy-politikát, akkor aztán igazán fúj a szél s nem hiába zug a közvélemény bokor-erdeje.

De hát nagyon hamar kült az ellenzéki mesélők turpissága, melylyel elbeszélésüknek hamis indokokat adván, maguk részére akar-ták vonni a hallgatók becses jó akaratát. Az már tény, s megerősítette a dolgok mostani fejlődéseig történt maradásával maga Széll volt pénzügyminiszter is, hogy Bosznia elfoglalását a bizonytala, jövőre tekintettel elkerülhetlen-nek, s bár rosznak, de szükséges rosznak ítélte Széll Kálmán. Ha nem ilyenek ítélte volna, akkor, ha előbb nem, hát az occupatio tény-leges megkezdésekor bizonynyallemondott volna.

De hát belátta e politikának pénzügyi rendbejövételünk végleg megakadályozó voltát — magyarázzák ellenzéki mesemondóink.

Bizony ez sem lehet igaz. Először is nem te-kintette erre nézve veszélynek a 60 millió meg-szavazását, melyből ránk nem egészen tizenkilencz millió esik. E hatvan millióból kifutott az egész occupatio végrehajtásának költsége s elég lesz ugy október 20-áig. A hadvezénylet-nek ezután csak az elfoglalt területnek birtok-ban tartása lesz a feladata. Hogy e feladat nem kíván már oly nagy erőt, melyet maga a fog-lalás s az ellenállás legyőzése igénybe vett, azt beláthatja a laicus is. S csakugyan a ministe-rek legutóbbi bécsi tanácsában e nézetből ki-induló nagyfontosságú határozatok hoztak. A demobilizáció vagyis a megszálló sere-gek békélésre állítása s a tartalékos ezredek hazabocsátása végleg elhatározott. Az összes hadtestparancsnoki szállások visszaküldetnek a Száván s f. hó 20-án demobilizáltak, a 6., 14., 31. és 32. gyalogsági hadosztályok, meg-kezdik rögtön a hazatérést s nov. 1-én lesze-rektnek — tehát hazabocsátatnak mindazon tartalék ezredek, melyek a nagy mozgósításkor zászlóhoz hívtak. A Bosznia és Hercegovina megszállására maradó ezredek kötelekéből ha-zabocsátatnak mindazok, kik a védtörvény ren-delkezésénél fogva három évi szolgálat után el-bocsátásra igényt tarthatnak. E határozatok végrehajtása pedig rögtön távirati uton elren-deltetett.

Tehát a demobilizálás tény, s így kéz-zelfogható hazugságnak bizonyul az ellenzéki vádaskodás, hogy Andrássy délszláv világotakar hóditni a monarchiának, s egyuttal kézzelfog-ható igazságnak azon feltevés, hogy a Bosniára ezután fordítandó költségek semmi esetre sem lesznek oly nagyok, hogy meghaladnák a mo-narchia erejét. Zavarba semmi esetre sem hoz-hatják pénzügyeit azon országnak, melynek évi harmadfél-száz millió rendes bevétele van, s melynek pénzügyei, Széll minden dicséretet ér-demlő fíradásai folytán a javulás oly biztos útján vannak, hogy a külföld összes pénzügyi

tekintélyeinek ítélete szerint a végleges meg-javultság célja az eddigi eszközök alkalmazá-sával el fog érni, ha nem Széll alkalmazza is ez eszközöket. A mi pedig a jövőt illeti, már kész a terv a két lefoglalt tartomány szervezé-sére, s e szervezés olyan lesz, mely csak addig fog nyújtózni, meddig ama tartományok be-vételeinek takarója ér, a beruházások költségei-nek fedezésére pedig ha nagyobb pénzügyi mű-velet lesz szükséges, e műveletre elégséges alapul szolgálhatnak magának e két tartománynak állami birtokot képző roppant erdei s bányái.

Széll lemondásának oka tehát nem az occu-patio politika pénzügyi és nemzetveszélyességében keresendő, az bizonyos. S ez a fő. ez a me-gnyugtató, mert bizonyítja, hogy nem tulvérmesség, hanem meggyőződés vezeti Tisza Kálmán azon reményében, hogy az országgyű-lés megnyitása után bizonynyal támadó ellen-zéki viharok közt győzelmesen révbe fogja ve-zetni az ország hajóját a választásokkor ismét nagy többséget nyert szabadelvű párt együtt-tartásával s segítségével mellett. Azon közben összeülnek Budapesten a delegációk, s ezek előtt kifejti politikájának végcéljait Andrássy s akkor aztán tisztá a semmivé lesznek az el-lenzék vádjai s Bosznia occupatiojának nem-zetveszélyessége iránt, melyet mint mondtuk, semmisnek bizonyít eddigi maradásával maga Széll Kálmán is.

A. M.

* Az a hír, hogy Philippovics br. főparancs-nok a részleges demobilizáció miatt lemondani szándékoznék s Prágába menne, alaptalan. A de-mobilizációra nézve éppen Philippovics br. terve fogadtatott el, mert Andrássy gr. nagyobb mérvűt ohajtott keresztülvitetni.

A román parlamentet bezárta a fejedelem. Az üzenet önmegadást lehel, de másrésről büsz-kén hivatkozik a románok politikai józanságára és érdemeikre, melyeket a világ békéjére körül szer-zettek.

TARCA.

A fővárosból.

Budapest, 1878. október 15.

Mai fővárosi leveletem szebb eseményről nem kezdekhet meg, mint azon pályázat szeren-csés eredményével, melyet dr. Csiky Gergely a gr. Karácsonyi alapítvány 400 aranyos vigjátéka követelményeinél felmutatott.

Első sorban üdvözlünk kell az akademiát, hogy a pályázat 400 aranyát az „Ellenállhatatlan”-nak ítélte oda, melyet eddig csak Szigligeti Ede „Trónkövetelője” nyert el. Mindenesetre nagy te-hetséggel állunk szemben, kinek műve nagy tehet-ségű szerzőre vall s irodalmi viszonyaink között nyereleménynek mondható.

A mű nyelvezete bár nem emelkedett és a humort nélkülözi, de szerkezete elég ügyes és két alakja gyakorlott kezre mutat. Az akademia bi-rálóinak mindenesetre igazuk volt, midőn e művet jellem-vigjátéknak nevezték el; a jellemnek festése végig következetes és a költői igazságszolgálat-nak elég van téve, midőn a hivalkodó, ellenáll-lan neveltség lesz, lefőzésével végződik, míg az együgyű jószág megkapja jutalmát; e szerint a vigjáték teljesen megfelel földadatának. A vigjáték 3 felvonásból áll, de oly rövid, milyet színiro-dalmunkban nem ismerünk; egy estét nem képes betölteni. Cselekvénye reggeltől délig tart, tehát másfél óra előtt már vége a darabnak.

De adjuk elő röviden a darab meséjét.

Rodrigo az ellenállhatatlan, ki azt hiszi, hogy Florinda, asturiai hercegnő beléje szerelmes, e szerelem hitében „átengedi” Doridonak Elvirát, a csaplóros leányát, ki csakugyan Rodrigo iránt sze-relemre gyul. Azonban Rodrigo szemét az ifjú Flo-rinda hercegnőre vetette és azt hiszi, hogy a her-cegnő szerelmes belé.

Egy alkalommal Florinda őt az udvarhoz hi-

vatja azon egyszerű indokkal, hogy levelet akar küldeni tőle a távol levő Roland leoni hercegnek. Florinda titkon Roland herceget szereti, ki nem szerepel a darabban.

Rodrigo győzelmét már bizonyosnak tartja; ellenképe Dorido, a szerény és csunya ember, ki barátja szépségének bámuloja, megerősíti Rodrigót véleményében. Ez titkait elmondja Doridonak és ez a titoktartás pecsétje alatt tovább adja szíve választottjának: a korcsmáros leányának, ez pedig szintén tovább apjának: Gil Pereznek, kiből meg Diego kéme: Lamela a titkot csellel kiveszi.

Rodrigo már a hercegnő férjének képzelí ma-gát; kegyeket osztogat, de modorával kétértelmű helyzetekbe jut. A helyzeteknek és a vigjátéknak hamar vége szakadna, ha Florinda gyámja, Diego kibeszéli hagyná az embereket. Furcsa ember na-gyon, Florindára is mindig ráirvall, bár magát bé-ketű embernek mondja.

Igy foly ez darab ideig, a mig Diego kihall-gatja az embereket és ekkor kült a félreértés. — Rodrigo hoppon marad s még most sem gyógyul ki, — magával viszi a hitet, hogy Florinda csak „megtagadja” szerelmét cifra fényért. Florinda el-megy, hogy üdvözölje a visszatérő Rolandot, a kit gyámtyja is férjéül szánt. Rodrigo ekkor nőül akarja kéretni Elvirát, a csaplóros leányt, ki most többre becsült Doridot és így Rodrigo teljesen le-főzve marad.

Az egész cselekvény csak egy hajszálon függ: ha Diego szóhoz jutni enged-e valamelyiket. — Csiky roppant gyorsan ragadja magával a nézőt; technikája virtuoz, az érdeklődés egy pillanatra se szakad meg. Három sikerült jellemrajz van a da-rabban: Rodrigo, Dorido és Diego. Elvira is az, kit Vizváryné kitűnően személyesített; a többi alak többé-kevésbé elmaradt, alig van alkalmuk, hogy szerepeiket érvényesítsék.

A darab alapeszméje Moreto „Szép Diego”-já-hoz hasonló, a férfi hűség, önhittség komikuma van abban is. Eredetiség csak Doridoban van, en

nek művészi, de költői értéke is van. — A darab igen egyszerűen van írva, kevesebb szóval már nem lehetett megírni, a mi arra vall, hogy nincs benne semmi felesleges. Csiky darabjának másik főérdeme az is, hogy semmiséget három felvonáson keresztül oly ügyesen tud bonnyolítani, a darab pedig inkább egy epizód, mint egy rövid vigjáték. A darabban a sok éven keresztül hirdetett szépe-szeti feltételeket megtaláljuk, — a mi valószínűleg Csikyt arra fogja ösztönözni, hogy ezentul még simplexebb nyelven írjon.

Nagyon ohajtott volna, hogyha Csiky tár-gyait nemzeti életünkől venné, hiszen társadal-munk nem oly szegény, hogy az eredetiség hiával bírna, csak ismerni kell. A fővárosba telepedett író, ki Temesvárról már véglegesen felköltözött, reméljük, hogy több érdekes dolgot feldolgozand, melyekkel mindenesetre nagyobb hatást fog elő-dézni, mert szerkezeti virtuozitásának kifejtésére több tért találhat.

* A népszínházban (e hó 11-én) szintén ujdón-ság került színre: „A kis herceg”, Lecocq legújabb operettje, mely a kiállítás látogatóit („Le petit duc”) folytonosan gyönyörködtette. Bécsben most készülnek reá. Lecocq irhatott kedvesebb, fülbemáshóbb operettet, mint a „Kis herceg”, de egész-ben végre sikerültebb, részletekben gazdagabb ope-rettet még nem írt.

A szöveget Meilhac és Halevy írták. Az is-mert cég nem igen erőltette meg magát, azonban elég alkalmas, ha megrondoljuk, hogy az ope-rettek elmaradhatlan kellékét, a tragárságot kiküszö-bölték.

A közönség meg is töltö a színházat; Soldos-né elragadó művészetével alig tudott betelni. A művésznő beléptekor gyönyörű hercegi koronával lepték meg élővirágokból. — A női kar „A-B-C”-dalát ismételtették. Reméljük, hogy a „Kis herceg” még számtalanszor vig estét fog szerezni a nép-zínházban, mely érdekes és vörös darabot nyert

Keleten készül valami. Nehány igénytelen szóval azt jelentették Konstantinápolyból, hogy a porta már nem tartja szükségesnek az európai hatalmak elé terjesztését az orosz-török külön szerződésnek. E vallomást kétség nélkül az oroszoknak Konstantinápoly felé fordulásra csikarta ki a portától. A külön szerződés tehát már kész lehet, vagy legalább is hajlandónak nyilatkozott a porta annak megkötésére. Kettőjük közt szent a béke, míg talán ismét egyet nem fordul a szélkakas.

De azért készül valami. Oroszország buzdítja satelleit, a kiknek száma megszorodott a bolgárokkal. Ezek az egész világot betöltik jajaikkal, hogy ok nem engedik keleti Ruméliát. Szerbia és Montenegró már régóta ugrófelben vannak, hogy végrehajtsák a berlini szerződést. Görögország is nagyban készül a határrendezésre és Milán fejedelmet is decorálta újra, épen úgy mint az orosz-török háborút megelőzőleg. Végre Lobanoff Drinápolyba utazott, hogy közelebb legyen híveihez. A jelek egészen arra vallanak, hogy most ismét az apró fejedelemségek kezdik meg a keleti kérdés nyitányát, Oroszország pedig hallgatni fog egy darabig, talán a télen át.

Az osztrák miniszterválságot illetőleg azt írják a bécsi esti lapok, hogy a Pretis-cabinet combinációja bir eddig a legnagyobb valószínűséggel. A parlamentaris körök azt hiszik, hogy az eldöntés meg fog történni, mielőtt ő felsége elutazik Bécsből. Schmerling lovagot audientián fogadta ő felsége.

A megszálló sereg demobilizációját a következő megjegyzéssel kíséri a „N. F. P.”: A demobilizáció által nemcsak milliók takaríthatnak meg, hanem katonai szempontból is helyes, sőt szükséges. Ismételve említjük, hogy nagy akadályokba fog ütközni a hadsereg rendes élelmezése, ha 210,000 emberből fog állani. A hadsereg leszállítása tehát 4¹/₂ hadosztálylál lényegesen meg fogja könnyíteni az intendatúra nehéz feladatát. De az utóbbi operációkban is joggal lehet következtetni, hogy ezentul Boszniában kisebb sereg is elég lesz, hogy elnyomja az esetleges lázadási kísérleteket. Az utolsó operációban ugyanis az 5. Ramberg hadtest (14. és 33. hadosztály) végképen nem vett részt és csak egy része kelt át a Száván. A 4. Bienerth hadtestnek (13. és 31. hadosztály) alig volt fele a tűzben.

Andrássy gróf választát a porta körjegyzékére ismertetti az Augsburger Allgemeine Zeitung bécsi tudósítója. Andrássy gr. ő szerinte föltétlenül keményen vissza fogja utasítani a katonáinkra fogott ádásokat, azután hangsúlyozni fogja, hogy Ausztria-Magyarország csak azért bocsátkozott bele a conventiót illető alkudozásokba, hogy bizonyosságot tegyen teljes loyálisáról és változatlan barátságos érzelmeiről, a conventió megkötéséről, a melynek megkötésére a portát törekedett és neki áll érde

a „Kis hercegben”. Második előadása alkalmával már a reggeli órákban nem lehetett jegyeket kapni.

A tüzoltók gyakorlata a Károly-kaszárnyában sebesülteink számára teljesen szép eredményt mutatott fel. A kaszárnyában mintegy tízezer néző vett részt, az óriási udvar absolute kicsinynek bizonyult be s a délutáni órákban egy 50 kros álló jegyet még 5 forintért sem kaphattunk, mert nem volt. Mindenesetre a nagy kíváncsiságot a királyné megjelenése okozta, mi ezutal elmaradt. Rendhárborítás nem fordult elő, csak hátul kiabáltak: le-ülni, leülni! mennyiben a hátul állók kitünőbb vendégeinket nem láthatták. Ott láttuk József főherceget, kit a Schmerling-zenekar — a főherceg nem nagy gyönyörűségére — „Gott erhalte“-val fogadott. Ott voltak még: Szende, Pauer, Péchy miniszterek, báró Edelsheim Gyulai nevével és fiával, báró Vay Miklós, Blumer és Wacker-Gottar főkonzulok, néhány főtitzt és többen az arisztokrácia tagjai közül. A főherceget Follmann Alajos és Czompo parancsnokok üdvözölték.

A tüzoltók ritka ügyességet fejtettek ki. Nagy szabatsággal ment végbe az óriási 14 öles létrával való mutatvány. Legszébb volt az utolsó szám, mely tüzesetet ábrázolta, a tüzoltókat mutatta be igazi munkájukban. A legénység egy perc alatt munkában volt, a gőszivattyút is behozták s így most valóban feckendezhettek. — Itt a létrákon másztak fel a tüzoltók az emeletre, a vízcsövek csakhamar a háromemeletes ház minden részét elértek. Ott puszta kötélen másztak egy alá és föl. Emitt nagy zsákokon bocsáták le a mentendő tárgyakat. Sőt a harmadik emelet egyik ablakán egyszer megjelent egy javszéklő asszony s siránkozásával magára vonta a figyelmet és hirtelen a mélységbe vetette magát, utána a férfi aggódo feszültség mellett bukkott alá. A megmentett pár azután a főhercegghez sietett, ki megtaposolta mind a két tüzoltót (mert azok voltak). 7 óra felé ért véget a a nagyszerű gyakorlat.

Végül ide kívánnom jegyezni, hogy Trefort miniszter egyetlen fia Ervin, kitűnő képzettségű tudor — Boszniában, hol mint tartalékos hadnagy működött — meghalt.

Az országgyűlés vasárnap fog megnyitni, mint halljuk, a királyi pár jelenlétében, mely nagy érdeket keltett a főváros politikai köreiben.

A viszontlátásig!

H. Dózsa Géza.

kében törekedni, nem érez hivatást annak sürgetésére, minthogy Európa mandátumában nemcsak elégséges, hanem egyetlen irányadó zsinormértékét látja akciójának, és semmiféle ellenvetést vagy aggodalmat nem részesíthet figyelemben, a mely nem a berlini szerződésen alapul, sem a már kész tényeket, illetőleg. Ami pedig a novibazari szandákba való benyomulást különösen illeti, fönn kell tartania teljes szabadságát, hogy conventióval vagy a nélkül is végrehajthassa abban a pillanatban, a midőn a reá ruházott mandatum következményei célszerűnek bizonyítják.

A görög kormány politikája. Komonduros kifejtette a képviselőházban a kormány politikáját melyet az a szünet alatt követett, és ezeket mondotta: Görögországot nem a félelem tartotta vissza a háborútól, hanem Anglia biztosítása, hogy a hellének jogai meg fognak óvatni. A congressus határozata kedvező Görögországra, ambar a végrehajtás halasztást szenved; de ő reméli, hogy létrejön Görögország és a porta közt a barátságos megállapodás. Ha azonban Törökország vonakodik megegyezni és Európa elhagyja Görögországot, akkor egy erős hadsereg olyan eseményeket fog előidézni, melyek kényszeríteni fogják a hatalmakat, hogy kezükbe vegyék ezt a kérdést. Erre azonban okvetlenül áldozat kell. A miniszter tehát újra 35 millió hitelt kíván, hogy 40,000 emberre szaporítsák a görög hadsereget. Ha rosálja a ház ezt a politikát, ő kész lemondani.

A porta körjegyzékére adott válaszok nagy hatást idéztek elő Konstantinápolyban, és Szavfet saját jószántából hozta szóba a novibazari kerület megszállását. Ebből némelyek azt következtetik, hogy a porta kész megkötni a katonai conventiót ezen kerület megszállására vonatkozólag. Hiszen jó lesz az a conventió mindenesetre, de nem hallgathatjuk el azon meggyőződésünket, hogy aligha fog többet érni a következő meghatalmazásnál: vedd el, ha tudod.

Ő felsége f. hó 17-én reggel érkezett Budapestre és délbén elsőként egy közös miniszteri értekezleten, melyben részt vettek a Bécsből odaérkezett közös miniszterek Auersperg hg. és Pretis hr. továbbá Pöckh altengernagy, a közös hadügyminiszterium néhány referense és a magyar kormány részéről Tisza és Wenckheim miniszterek. A közös minisztertanács a delegációknak betérjesztendő 1879-iki költségvetés megállapításával foglalkozott. Ezen előterjesztés gyors kinyomtatására meg vannak már téve mind az előkészületek.

Konstantinápoly, okt. 15. A porta megkapta már a hatalmak nagyobb részétől a választ és most már constáltható, hogy Törökország körjegyzéke kedvezőtlen hatást idézett elő.

London, Az oroszjegyzék, melyben a hatalmak felkérték a portára közös pressziót gyakorolni, hogy engedékenységre bírassék, itt nem talált kedvező fogadtatásra. Sem Franciaország, sem Ausztria-Magyarország nem mutatnak hajlandóságot Oroszország kívánását teljesíteni. Salisbury lord oroszország követének értésére adta, hogy ily lépés csak akkor volna jogosult, ha Oroszország maga részéről a berlini egyezmény által reá rótt kötelezettségeinek eleget tett volna.

A sepsi-szentgyörgyi nőegylet.

Városunkban a nőegylet valahára csakugyan megalakult.

Folyó hó 16-án este közgyűlést tartott melyen 24 választmányi tag választott meg. A közgyűlés Bogdán Istvánné urasszony ideiglenes elnöksége alatt következő tagokat választá: Forró Ferencné, Bogdán Andrásné, Bogdán Istvánné, Gidófalvi Pálné, Málk Józsefné, Pollák Mórné, Sebestyén Sándorné, Várhelyi Samuné, Bogdán Flóriánné, Bikfalvi Ferencné, Gidófalvi Lászlóné, Csutak Jánosné, Ehrenberg Antalné, Kelemen Lajosné, Mihály Istvánné, Tarcali Endréné, Málk Jánosné, Jancsó Albertné, id. Császár Bálintné, Dálnoky Károlyné, Nagy Elekné, Spitzer Sarolta, Veres Gyuláné, Révay Lajosné.

A közgyűlés addig is, míg az alapszabályokat elkészítették, általánoságban, elvi irányadoul a székely-udvarhelyi nőegylet alapszabályait fogadta el; a helyi viszonyokhoz alkalmazott részletes alapszabálytervezet elkészítésére pedig egy bizottságot küldött ki, mely legkésőbb november 1-ig elkészül munkálataival.

Igen helyesen, azon határozatot hozta a közgyűlés, hogy az egylet tagjai közé nem csak városiakat, hanem vidékieket is örömmel fogad el. E célból felhívásokat fog egész Háromszék-megyébe szétküldeni.

A cinkérdés felett folyt egy kis vita még az alakuló gyűlésen. Végre többek hozzászólása után az egylet címe „sepsi-szentgyörgyi jótékonycélu nőegylet” lón.

A közgyűlés végre megállapítván a választmány által betöltendő hivatalokat: 10 óra után véget ért.

*

Másnap délután a Bazár-épületben megjelentek a választmányi tagok alig egy-kettő kivételével. A cél nemessége lelkesültséget öntött nőink szívébe s egyetértő akarattal, szép rendben folyt tanácskozásuk után megválaszták hivatalnokaikat.

Elnök lett egyhangu választással: Cserey Jánosné, — a közügyek iránti lelkesültségéről, magas társadalmi műveltségéről s jótékony életéről ismeretes urnó. E választás a mily megítéssel egyfelől a választottira nézve, ép oly szerencsésnek mondható egy oly irányu egylet részére, mint a minő városunk növegyete. E választással bebizonyítá a választmány, hogy az érdekeknek mindig elébe tudja helyezni az érdemet. Üdvözljük érte. Csereyné ő nának a választmány küldöttéigleg fogja átnyújtani a megválasztásáról szóló jegyzőkönyvi kivonatot.

A többi hivatalok következőleg töltettek be: alelnökök lettek: Bogdán Andrásné és Kelemen Lajosné, pénztáros Bogdán Andrá, ellenőrök Sebestyén Sándorné és Bogdán Istvánné, jegyzők Málk Józsefné és Kőkösi Endréné. A tikári tündöket egydőre Málk J. vállalta el.

A választmány tagjai közül többen hivatalnokokká lévén, a közgyűlés korábbi határozata szerint, megürült helyeik következőkkel töltettek be: Kőkösi Endréné, dr. Szamek Fülöpné, Csala Kálmánné, Potocky Antalné, Téglás Gáborné, Császár Domokosné.

Részünkről a legmelegebben üdvözlöljük a megalakult nőegyletet s miután a szép kezdet méltán jogosult fel bennünket nagyobb reményekre: úgy hisszük, hogy ez egylet humanus irányu működésével meg fog felelni mindazon várakozásoknak és feltételeknek, melyek azt létrehozták.

VIDÉKI ÉLET.

Angyalos, 1878. október 18.

Községünkben folyó hó 9-én tűz ütött ki és egy értékes takarmánnyal tömött csűrűt elhamvasztott. Tegnapielőtt ismét tüzet jelezve, megkonduktak a haragok s ismét a lángok martaléka lett egy csűr és őszgabonából rakott nagy asztag. Mind a két eset napközben történt ismeretlen okból, a közvélemény azonban az eseteket gondatlan szivarzásból eredetnek állítja.

Annai mindenesetre igaz, hogy e községben a szivarzás a férfi cseledésg által hihetetlen nagy mérvben üzetik. — Kellő ovatosság mellett a dohányzást elitélni nem lehet, de igenis megbotránkoztató látvány, midőn csűrben, istállóban, rakott szekerek tetjén, uton-utólen szivarból pófékelő egyéneket látunk.

Oly községben, hol a szalmás épületek olyan nagy számban találkoznak, még az utcán is veszélyes a nyílt pipa, annál inkább a szivar, hát még a takarmánnyal, — vagy gabonával telt épületekben!

Indítvány is tétetett már ugyan, hogy ezen szerfelett rossz szokás megszüntetessék, megállapodás erre nézve azonban nem történt, mert a tilalom nemhogy elfojtana, sőt még ingert keltene a dohányzás iránt s azt eszközölné, hogy az titokban üzetvén, még több veszélyt szűlne.

Igy hát dohányzik boldog, boldogtalan minden tekintet nélkül arra, hogy hol van s midőn a veszély beállott, akkor a lakosság — tisztelet a kivételnek — a legnagyobb közőnyt tanúsítja az oltásnál, egyedül a község rozszant állapotban levő tűzfecskendőjétől várva a segélyt.

Azonban a a fecskendő először megkivánná, hogy kijavítsák, mert ily állapotban — csavarjait meglazulva s részben elveszve, a szelep szerkezete spárgával az állványhoz erősítve — minden jóakarmellett is nem oda lökheti a vizságot, a hová irányozva van, hanem a körülállók szeme közé és nyakába kénytelen a vizet lövelni.

Bizony már talán itt is ideje lenne, hogy a már annyiszor célbavett, községünk jólétének előmozdítására irányuló tervek valószínűsáknak: van itt szellemi és anyagi erő annyi, hogy e községet fel tudná virágoztatni, csak akarat kell hozzá.

Alszegi.

Végzős a „toportyánförges”, „nyugalomtökés”, „kecskeboka-fülemelés”, „keccgeő fenyes”, „táne zökkentős” stb. tanárjelölt urhoz.

(Vége.)

Hogy Csikban minden bizonyonnyal használatban vannak az általam „a magyaryelv sajátágait tanulmányozók szives figyelmébe ajánlott” elnevezések: ezeket tudom 1-ször onnét, „mert ez közönségesen tudni szokott dolog” (gyönyörű magyarság!). 2-szor: Tudom bizonyos csiki atyafiaktól, kikkel a Nyergesen (miért nem a „Nyugalom-tökésen”? hisz e választó hegy Csikmegyéhez tartozik s bizonyára ősidőktől fogva a csiki néptől birja nevét is) beszélgetésbe elegyedtem. 3-szor: Egy korcsmai helyiségben. „Nem emlékszem már melyik faluban.” (Elhiszem!) 4-szer: Más vidéki emberektől. 5-ször: A közelebb talált napokban Háromszék egy falujában járván, (tehát Háromszéknek csak egy faluja van?), egy becsületes uri embertől. (Bármibe mernék fogadni, hogy az az uri ember, felismerve önnek higveleltségét, mókát üzött — mint épen illett — önnel.) 6-szor: A kolozsvári kir. tud. egyetemnek „fekete táblához” betoppant csiki borvizes atyafitól. 7-szer: Tudom ezt az édes apám csűrben eszplő Szakács Mihály nevű napszámotstól, ki ezelőtt egy néhány évvel Csik-Szentkirályon szolgált boldogult Antalfi Károly urnál mint kocsis. (Jaj be kocsis-buzi logika!) Még többet is mondhatnék állításomnak igazolására (az istenne kérjük, többet ne; még csak

a kofák vannak hátra!), azonban ennyi ok után indulva is, kétségein kívülnek tartom állításomat. Tyűha! Isten! ha ellened lehet valami panaszom, az abból áll: miért tölcseeressz egy tanárjelölt urnak czingefogójába annyi észet, oly bámulatos bölcsességet s oly hepe-hupás logikát?!

De halljuk tovább László urat, mert ez igen érdekes: „Ne vadojlon tehát, kérem szívesen engem tulbuzogásról se komolyan, se tréfából; mert ha én Csik-Csátoszezen az érdekelte szavakról tudomást még nem szeretett, vagy tegyük fel, azok Csátoszezen nem othonosak: abból még nem következik, hogy azok egész Csikban nem léteznek, miután valamin egy rakás buza nem csupán egy szem buzából, vagy egy erdő nem csupán egy szál fából áll: ugy Csikmegyét sem teszi csupán Csátoszezs községe.”

Dehogy vadolom, hisz ön már eléggé bevádolta magát. Még csak azt sem teszem, hogy elhittem önrel, miszerint nem egy szem buzából so kasodik egy rakás buza s nem egyes szálakból áll az erdő. Miért hányónk falra főtelen borsót, mikor ugy sem hinné el.

Ugyebár t. olvasóm, most már tudjuk László urnak kétségein kívül tartott állításainak alapos okait. — azokat alaposoknak tartja Csikmegye megrálgalmazására. Kérdem most: van-e széles nagy Magyarországon egyetlen egy falusi iskolás gyermek, ki ez alapos okokra hahotára ne fakadna?

Menjünk tovább a szóra sem méltatható sokféle bizarr okoskodásain és lássuk, a léha elbizakodottság holjüti fel sátorfáját. Arról van szó, hogy van-e a népek szükségse kifinomodott, körülírsolt uj szavakra akkor, midőn a tárgyak megnevezésére azokat már őseitől birja? En azt állítottam: nincs, László ur pedig azt mondja: dehogy nincs! hisz a nép is csinál uj szavakat, például: „bungora” (zongora), „baggony” (waggon), „bokata” (élelmi szer), „dukkos” (haragos), „jemine” (Jesús mein) stb. Ezek tehát László ur szerint uj és nem elferdített szavak?! Szerencsétlen lubadugós ész, mely ilyeneket képes állítani! — Bungora, baggony! Ha már lehet ilyesmi uj szó: azt csak a gyügyögök kis gyermek szájából lehet hallani s azt is ott, hol zongora és waggon van, Csikban pedig az előbbiből igen kevés, — a másikkól semmi sincs. Aztán plane az oláhos bokata! Risum teneatis! Mondja meg László ur, hol hallotta ez absurd uj szavakat? Csikban?

Látja, ön hosszasan tartózkodott Csikban s nem tett meg annyit, hogy tájékozása végett a kellő alkalmakat fölhasználja. Önnek elég volt korcsmában, kocsiától s cséplőtől szedni össze e nemű magas és páratlan ismereteit s rá még investívát. — Igen, ön hosszasan volt Csikban, felhasználta egy derék pap vendégszeretettét s áldozatkészességét, a kinek segítségével nélkül ma nem volna az, a mi; s ön e folyó vita színe alatt megenged magának — habár implicite is — oly kifejezéseket, melyek sértik a becsületes katolikus embert, annál inkább a papot, kinek véghetetlen hálával tartoznék. Ön fenyegető öklét emelgeti a csik-somlyói derék szerzetsekre s hálája jelöljéi uj nyilatkozik: Ama bizonyos nép (t. i. a csiki) ma több fokkal előbb állana művelődésének terén, ha ama testület ne legyen a multban élén. Szentelen dölyfös háládatlanság!

De annyiban tökéletes igaza van, ha a műveltség mérvesszejét önre alkalmazzuk. Egyébíránt önnek nem lehet mindent szigoruan betudni oly állapotban, milyenben most van; ön, mint hallom, Bécsbe megy egyes önkéntesnek s habár a botból ott sem lesz beretva, mégis ez eset sokat enyhít önnek bárdolatlanságán. Tudjuk azt hogy székelvöldön a besorozott legények elmenetlülk előtt törnek, rontnak, kurjongatnak, veszekednek. Ön is mint tiszta vérű székelvöldi legény birja e szép tulajdonokat s kellőleg fel is használta. Ugy-e bár, még arra is elkészülhetünk, hogy a mit a csikiakra rákenni nem sikerült, — Bécsből valamelyik vidéki lapba németül rámozolja Háromszékre? Az első lépést már ugy is megtette, midőn Háromszékre ráfogta ezt az egész székelvöldön ismeretes tájszólást: „mind megegye”. Az ilyesmi kitelik az olyan hóbotos alagutásztól.

Nagyon, de nagyon sok volna még, hogy a logika csipő hidegével megkétkítem kakastaréját; de elhagynom abban a reményben, hogy ha 100 esztendő lesz, eszéhez tér, azon innen bajosan. Egyet azonban nem mellőzhetek, mint lelkének legkiválóbb tulajdonát: a denunciaciót, vagy mint mi itt Csikban magyarosan mondjuk: isponkodást. Azt írja e lap 77. számában, hogy a n.uzmeti bünt azokat szokták elkövetni, kik, tekintve magasatos hivatusukat, kezökbe nem illő eszközökkel leskelődnek éjszakának idején a jámbor emberekre s ilyen teletek által annyira szennyfoltot vonnak komoly életükre, hogy a dölyföt tovább tűrni nem tudó nép késő volna még fényes nappal szobájokban agyon verni. (Persze ez is a „Csiki apróságok”-hoz tartozik!)

Ha én vagyok kiszemelve ez isponkodás tárgyául; ezért köszönettel tartozom László urnak s egyzersmd hálát rebegek, hogy e jámbor emberek közt nem forog, — mert önnek vezetése alatt csakugyan rég agyonverték volna szobámban s most a tulvilágról kénytelenítettém ön ostobaságait cáfolgatni. Látja t. László ur, nem kell nekem leskelődni. E jámbor emberek bejötték gabonáso-mat feltörni; e mellett egész éjszaka közvetlen közelemben iszonyuan szakiatlanul kurjongatta k

mint épen ön ellenem. En ismerni akartam e jámbor embereket; kimentem megnézni őket, kik az éji órákban hol íróasztalomnál, hol ágyamban háborgattak, és a hány annyifelé szaladtok. Most kérdem: azoknak volt-e több erkölcsi érzetük, vagy önnek, ki e kicsapongásukat pártfogolja? Tudja, a német mit mond erre: „Pufj!” — Ha nem érti, megtanulja Bécsben; ott olyan kemény arcborűreke ugyis szükség van most. Vegye vigasztaló tudomásul, hogy jelenben egyetlen egy jámbor ember sem kurjongat, sem én nem leskelkedem utánok, — csak ön az az „éjjeli bator”, ki m o p szli alakban csemszeg a hóbotos ész éjszakáján.

Hogy teljes egészében átlássa botlásait, ajánlom önnek az 1865-diki „Kölösvári Közöny”-nek 61, 62, 63-ik számait, melyekben e cim alatt „Egy pár észrevétel a székelv „Vadrózsák”-at illetőleg” sok olyan van mondva, miket ön még nem tudott és nem tud maig is. Közölném erre vonatkozólag a boldogult Križának 1865. június 15-ről kelt irodalomtörténeti nagybecsű levelét is, de félek, hogy ez előttem kegyeletem emlékü nagy író az ön kegyeletlen lelke ép oly durván sérti meg, mint Fogarassyt, a nagy nyelvtudóst, kinek szép emléke előtt mindenki meghódol, csak ön nem.

Most, miután meggyőződtem, hogy ön a lapoknál ugy szerepel, mint a házi asszonyoknál a pótkávé, leteszem tollamat. Ha még kedve jönne válaszolni, megfelel arra önhöz illőbb vetélytársra: egy csiki normálista gyermek. Tölem ezután irhat jót, vagy roszt — mindegy. Ha gyaláz: dicsér, ha dicsér: meggyaláz.

Balás Antal.

CSARNOK.

A nevetésről.

(Folytatás)

A gyermeknél a nevetés és sírás fejezi ki kívánságait, tetszését, nemtetszését. Ha az édes anya fejét elrejtí: a kis baba elkomolyodik és sírni kezd; a mama erre elédugja fejét s a baba el kezd nevetni. Rubens képes volt a nevető gyermekarcot egyetlen ecsetvonással síróvá változtatni, s udvariattal férfiak állításá szerint a nők művésznélkül is bírnak efféle ügyességgel. A nők könnyei gyakran csak azzal a jelentőséggel bírnak, hogy ez által még szebbeknek tűnnek fel.

A kis gyermek rendszeren előbb sír, mint nevet s Szt. Cyprian azt állítja, hogy ez a szent kereszttség után való vágyódásból történik. A tapasztalás azonban bebizonyította, hogy rendszeren épen e szent műtet alatt fejtik ki az apróságok tüdejöknek teljes erélyét.

A kis gyermek bővös mosolygásával sokkal inkább megnyeri a szívet mint sírásával s midőn az a n y a g y e r m e k e i r ő l b e s z é l m i k o r azok még kicsik voltak, azt jegyzi meg: „Marika legjobb volt; s o h a s e m s i r t!” A régiek jó előjelnek tekintették, ha a gyermek korán kezdett nevetni. Zoroasterről mondják, hogy nevetve született. A keresztényhit azt tartotta és tartja, hogy a csecsemő angyalakkal álmodik, midőn álmában mosolyog.

Az állatok nem képesek nevetni, de nem is jönnek sírva a világra, sírni azonban öks tudnak. A megsebzett öz könnyezve mül ki; síró elephantaról és tevérről is tesznek említést s nem egy lónak csordul ki könnye midőn verseny alkalmával a mé-tához érkezik.

Valamint a tulságos fény ártalmas a szemnek, az éles hang veszélyezteteti a hallást, az édeségg kellemes volta mellett is — ha tulbőven használjuk — undort gerjeszt, így a csiklándozás is — legyen az szellemi vagy testi — az általa előidézt nevetést rossz következményűvé sőt épen halálössá is teheti.

Hogy ez nem is valami nagyon ritkán eshetett még azt bizonyítja a sokszor hallott szólás-mód: „majd halálra kacagtam magam.” Midőn egy cigányt akasztani vittek s a hóhér már a köteleit illeszté nyakába az elítélnek, ez így kiáltott fel: „kenyergem áztatósan, ázs Ádám csutkájára ne tessék csak tenni, nagyon csiklándós vagyok, halálra kacságnám magam. Zeuxisról a híres görög festőről mondják, hogy halálra nevette magát egy általa festett öregasszony arc képe fölött.

A régiek a physikai nevetés fölöl sok mindenfélét tartottak. Így pl. a tarantella (pók) csipése nevetésre és táncra ingerlő hatással volt.

A nevető fü (apium risus) valamint a pukantó (Atropa belladonna) és más mérges növények görcsösen összehúzzák a nevető izmokat úgy, hogy az egyén nevetni látszik, mint a veszettségű és nagy mérvű itasságnál. Az ilyen keserű, kényszerített nevetést s a d o m i k u s n a k neveztek el, mert ama növény Sardinia szigetén tenyészik.

Az excentrikus Bülow a nevetésből hadicselt fundált ki. Az ellenség — mondja — minden bátorságát elveszíti, ha egyszerre hangos kacajjal fogadja az ellenfél. Egyiptomban a támadó arabok valóban „hátra arc”-ot csináltak és tovaszaladtak midőn Friant divíziója hangos hahotába tört ki a vezér ezen parancsára; Un quarre, les anes et les savants au milieu! (Négyzögbe, szamarak és tudósok a középre!)

A mosolygás többé-kevésbé különbözik a nevetéstől, inkább szellemi természetű és inkább

hatalmunkban van. Az anatómusok negyvenöt arcizmot ismernek s ennél fogva nem lehet csudálkozni, hogy mindenki másképen mosolyog; hiszen negyvenöt izom működése között csaknem végtelen kombináció lehetséges! Egyik emberfaj sem hasonló a másikkhoz, egy arc sem olyan mint a másik s a nevetés physiognomiája épen annyira különböző, mint az egyének arca vagy hangja. A néger nevetése annyira elüt az európaiétól, mint a durva szakállú férfi a tej és rozsaurca 16 éves leányétól, csakhogy az utóbbiak zengzetes harmóniává szoktak egyesülni.

A természetes nevetésből s a cultura fejlődése létrehozta a mesterséges nevetést. A kettő annyira hasonlít egymáshoz, mint a divathölgy „ravissante”-ja vagy Rix Vilma asszony-féle „Pompadour pasta”-ja a falusi leány arczóiához.

Az ilyen mesterséges nevetésnél rendszeren épen ellenkezőleg kell felfogni a dolgok állását, épen mint mikor valaki arról biztosít, hogy: „csak nevetek rajta”, holott inkább lenne kedve sírni.

Damasceni abbé annyira ment, hogy a nevetés végmagánhangzóból akart a vérmérsékre következtetni. Szerinte a cholierikus hahaha-nevet, a phlegmatikus hehehe vel; a melancholikus hihihizik s hahaha-t kiabál a sanguinikus; a huhuhuzás a bagolyinak marad.

Valóban a teljes, hangos nevetés az A által van kifejezve — a gunyos inkább közeledik az E hez — a fiatal leányok és asszonyok midőn fejüket összedugva titkosan nevetnek ezt I hangból cselekszik — s az örvendetes meglepetés nevetése O hangban nyilvánul. III. Ince pápa azt írta: „Az ujszülöttek sírnak, a fiúcska A-t nyöszörög, a leányka É-t; mindketten Ádám és Éva felett panaszkodnak. Az egyház férfiai és a barátok egész komolysággal ennél furcsábbakat is mondtak és tettek. Augustinus, Salvianus és mások egész bizonyossággal tudták, hogy Krisztus urunk sohasem nevetett, hanem legfőkébb mosolygott a bűnbánó vétkes felett. Nincs ugyan sehol megírva, hogy Krisztus nevetett volna, de ha sohasem mosolygott volna: nem lett volna ember.

Alexandriai Kelemen szerint: a nevetés és nevetetés nem illik keresztény emberhez; de azért későbbi kollegái XIV. Lajos alatt addig csiklandoztatták a protestánsok talpát, míg a kinzott vagy bele halt a nevetésbe, vagy — katholikái sá lett, — s a carthági második concilium anaemát mondott a nevetést keltő, tréfás s z a v a k (verba jocularia risum moventia) felett. Ellenben egy bordeauxi dominikánus a pokolra kárhozott lelkeket mindig nevetni hallá, valahányszor pénz csendült a perselybe.

(Folytatása következik.)

LEGUJABB.

Bécs, okt. 16. A „N. W. Tagblatt” budapesti értesítése szerint Tisza kormányelnök legutóbbi bécsi útja alkalmával a megszállás költségeinek fődöze céljából közösen törlesztendő kölcsön iránt lépett egyezsége. A jelen budapesti tanácskozásban a kölcsön részletes módozatait is megfogják alapítani a miniszterek.

Bécs, okt. 16. Konstantinápolyból jelenti a „P. Corr.”: Annak következtében, hogy a porta körjegyzéke kedvezőtlen hatást idézett elő a hatalmaknál, gyakran értekezik Szavfet nagyvezir Zichy gróffal az Ausztia-Magyarország és a porta közt függő kérdések megbeszélése céljából. Ez alkalommal Szavfet pasa önkénytel meglemekezett a novibazari kerület katonai megszállásáról az osztrák-magyar csapatok által. A portához közel álló körökben ebből azt következtették, hogy a porta hajlandó katonai szerződést kötni monarchiákkal a novibazari kerület megszállását illetőleg. Szavfet pasa fölvilágosításokat adott Zichy grófnak azon csapatok céljáról, melyeket a török kormány a kossovói vilajetben összpontosít.

KÜLÖNFÉLEK.

— Trefort miniszter nagyreményekre jogosító fia, Ervin Boszniában meghalt. Azon részvételnnyilatkozatok közül, melyeket a mélyen megsomorodott apa, az ország valamennyi részéből kapott, első helyen áll a királyé. Király ö felsége e hó 15-én reggel táviratban fejezte ki részvételt Trefort Ágost miniszternek. A miniszter fiának elhunytáról táviratilag értesítették ö felségét. A közoktatási miniszterium hivatalnokai, valamint az összes állami tanintézetek és egyéb testületek szintén tolmácsolták őszinte sajnálkozásukat a miniszter előtt. Trefortot a gyászos hír betegg tette. Dr. Korányi Frigyes egyetemeti tanár az előadásról hívták ágyához.

— Rudolf trónörökös és Gizella főhercegnőt Münchengrázban, vadászati kirándulásukba rendkívüli lelkesedéssel fogadta a lakosság tegnapielőtt. A gr. Waldsteinsalád, melyhez a fenséges testvérpár szállott, összes tagjaival volt képviselve a pályaudvaron a hatóságok és a papság mellett. Az 1 órakor érkezett udvari külön vonatot a nép hymnussal és lelkes üdvözlásokkal fogadták: A trónörökös és a főhercegnő Laroche udv. marsall

